HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Valtion velanhallinnasta

Eduskunta, Valtiovarainvaliokunnan verojaosto perjantai 21.11.2025

1 Yleistä

Valtion velanhallintaan määritellään kuuluvaksi valtion lainanotto, maksuvalmiuden hallinta ja riskienhallinta. Valtiovarainministeriö vastaa velanhallinnan strategisista linjauksista. Ministeriön linjauksissa määritellään velanhallinnan pääperiaatteet ja -tavoitteet, siinä käytettävät työkalut ja riskitasot sekä muut huomioon otettavat rajoitukset. Valtiokonttori toteuttaa velanhallintaa ministeriön antaman määräyksen mukaisesti ja raportoi toimistaan säännöllisesti ministeriölle. Valtiokonttorin rooli valtion lainanotossa on operatiivinen ja se toteuttaa valtion lainanoton markkinaoperaatiot, riskienvalvonnan, arvopaperiselvityksen ja maksuliikenteen. Lisäksi Valtiokonttori pitää yllä valtionvelkaan liittyviä tilastoja ja vastaa valtion luottoluokituslaitossuhteista. Valtionvelka on osa Suomen julkisen talouden velkaa.

2 Valtion velanhallinta vuonna 2025

2.1 Valtio ottaa uutta velka yli 14 miljardia euroa

Valtion lainanoton avulla maksetaan takaisin erääntyvä valtionvelka ja katetaan valtion budjetin mahdollinen alijäämä. Lainanoton tavoitteena on tyydyttää valtion rahoitustarve kustannustehokkaasti ja tavalla, joka mahdollistaa rahoituksen saatavuuden kaikissa olosuhteissa. Samalla huolehditaan siitä, että valtionvelan koroista ja erääntymisistä aiheuttava rasitus valtiontalouteen jakautuu tasaisesti ja ennustettavasti.

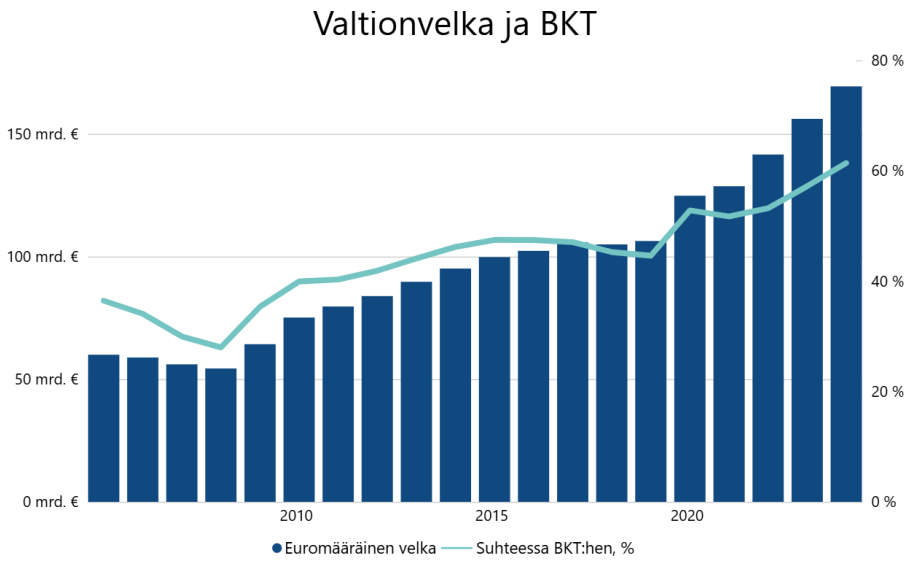

Lähde: Valtiokonttori, VM

Kuvio 1. Valtionvelka ja BKT 2005 –2024.

Vuoden 2025 kolmannen lisätalousarvioesityksen mukaan Suomen valtio ottaa kuluvana vuonna 14,3 miljardia euroa uutta lainaa (nimellisarvoinen nettolainanotto). Täydennettynä erääntyvien ja uudelleen rahoitettavien lainojen osuudella velanoton kokonaismäärä on 43,7 miljardia euroa, mikä sisältää sekä pitkän että lyhyen yli vuodenvaihteen ulottuvan varainhankinnan osuudet. Valtion budjettitalouden velkakanta on tämän hetken arvion mukaan yli 181 miljardia euroa vuoden 2025 lopussa. Valtiovarainministeriön viimeisimmän, syyskuun ennusteen mukaan se on 65,7 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Budjettitalouden kirjanpidossa ja velan tilastoinnissa on rahoituksellisia eriä, jotka voivat vaikuttaa varainhankinnan ja valtion velan määrään. Näitä ovat merkittävimpinä emissioerot, käteisvakuuksien muutokset, valtion kassaan sisältyvien rahastovarojen muutokset sekä valtion kassan koon muutokset. Lisäksi tilastoinnin periaatteilla on vaikutusta.

Valtionvelka koostuu suurimmaksi osaksi sarjaobligaatioista eli valtion viitelainoista. Valtiokonttori järjestää niiden emissiot yhdessä päämarkkinatakaajapankkien kanssa. Pankit myös takaavat viitelainojen jälkimarkkinakaupankäynnin antamalla niille sitovia osto- ja myyntitarjouksia. Valtiolla on 13 päämarkkinatakaajaa.

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki | PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI
Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi

Lähde: Valtiokonttori

Kuvio 2. Valtionvelka laina-ajan ja lainatyypin mukaan.

Budjettivelan kasvu ja korkotason nousu ovat kääntäneet valtionvelan korkokulut nousuun pitkään jatkuneen laskun jälkeen. Vuoden 2025 korkokulujen arvioidaan olevan 3 miljardia euroa. Edelleen ollaan kaukana 1990-luvun lopun korkomenojen määrästä.

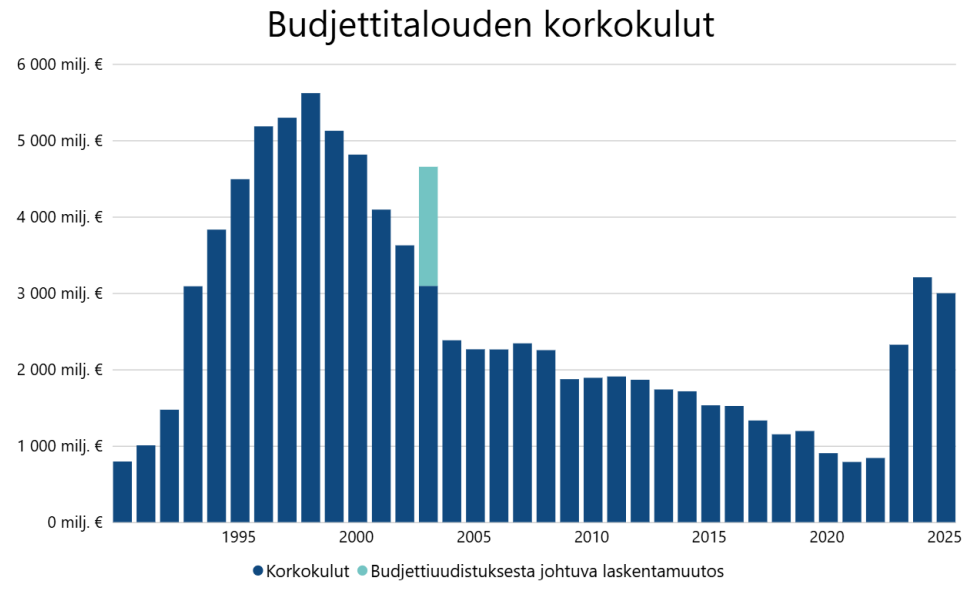

Lähde: Valtiokonttori

Kuvio 3. Budjettitalouden korkokulut 1990–2025.

2.2 Budjettivelan rahoitus- ja korkoriski

Valtion budjettivelan keskimaturiteetti oli lokakuun lopussa 2025 noin 7,86 vuotta ja velan keskimääräinen uudelleenhinnoitteluaika noin 5,40 vuotta. Otettujen lainojen pääoma- ja korkokassavirroilla painotettu laina-aika oli samana ajankohtana 6,95 vuotta. Budjettivelan efektiivinen kustannus oli noin 1,84 %.

2.3 Varainhankintastrategia nojaa valtion viitelainoihin

Suomen valtio noudattaa lainanotossaan viitelainastrategiaa, jonka mukaan pääosa velasta otetaan euromääräisten viitelainojen muodossa. Valtio laskee liikkeeseen joka vuosi kolme uutta sarjaobligaatioita, jotka heti liikkeeseenlaskuvaiheessa saavuttavat viitelainalta vaadittavan koon (EUR 3-4 miljardia), jälkimarkkinoiden likviditeetin ja laajan sijoittajapohjan. Ulkomaanvaluutanmääräinen lainanotto on valtiolle täydentävää varainhankintaa. Laskiessaan liikkeeseen lainoja muissa valuutoissa kuin euroissa valtio suojautuu aina valuuttakurssiriskiltä. Koko valtionvelka on suojaustoimenpiteiden jälkeen euroissa.

Valtion varainhankintaoperaatioita on toteutettu tasaisesti vuoden 2025 aikana. Tammikuussa valtio laski liikkeeseen uuden vuonna 2045 erääntyvän 20-vuotisen euroviitelainan, jonka koko oli kolme miljardia euroa. Vuoden toisen pitkän viitelainan liikkeeseenlasku ajoittui huhtikuulle, jolloin Suomen valtio laski markkinoille uuden kymmenvuotisen viitelainan. Lainan koko oli neljä miljardia euroa. Vuoden kolmas viitelaina laskettiin liikkeeseen elokuussa. Tätä seitsemän vuoden pituista viitelainaa myytiin markkinoille niin ikään neljän miljardin euron verran. Lisäksi valtio on järjestänyt vuoden 2025 aikana euromääräisiä viitelainahuutokauppoja, joilla on kasvatettu jo aikaisemmin liikkeeseen laskettujen viitelainojen kantoja.

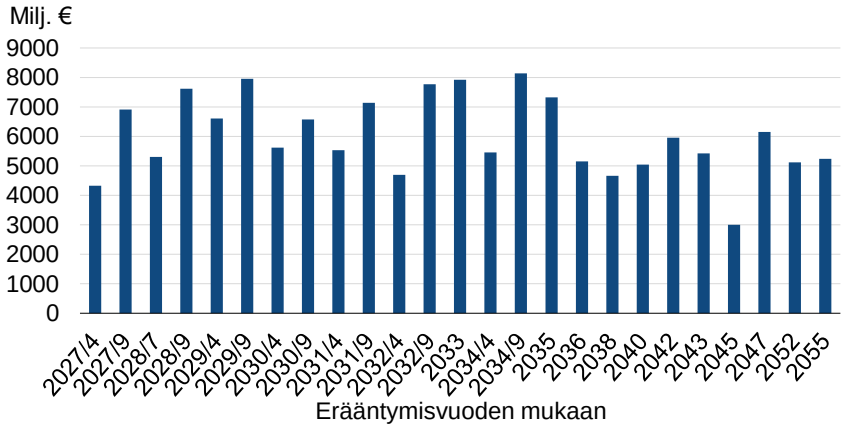

Lähde: Valtiokonttori

Kuvio 4. Valtion viitelainat.

Lyhytaikaista eli alle vuoden mittaista lainanottoa toteutetaan valtion velkasitoumuksilla. Tänä vuonna näitä on tähän mennessä laskettu liikkeeseen noin 28 miljardia euroa. Valtion velkasitoumuksia lasketaan liikkeeseen euromääräisinä ja dollarimääräisinä. Velkasitoumusten liikkeeseenlaskujen ajoitukseen vaikuttavat sekä valtion likviditeettiasema että sijoittajakysyntä.

2.4 Valtion maksuvalmiusasema hyvällä tasolla

Valtiokonttori on vastuussa valtion kassanhallinnasta. Kassanhallinnan tärkein tehtävä on valtion maksuvalmiuden hoito ja turvaaminen. Kassavarat toimivat puskurina tuleville nettomenoille ja kassan koko riippuu tulojen, menojen ja varainhankinnan keskinäisestä ajoituksesta.

Valtion virastot syöttävät Valtiokonttorin hallinnoimaan kassaennustejärjestelmään tulo- ja menoennusteensa. Valtiokonttori seuraa ennusteiden avulla koko valtion tulo- ja menovirtoja sekä maksuvalmiutta ja varmistaa, että valtion rahat riittävät joka tilanteessa.

Lokakuun lopussa 2025 valtion likvidikassassa oli varoja 7,4 miljardia euroa. Kuluvana vuonna likvidikassa on ollut keskimäärin 8 miljardia euroa, kun se viime vuonna (2024) oli keskimäärin 8,3 miljardia.

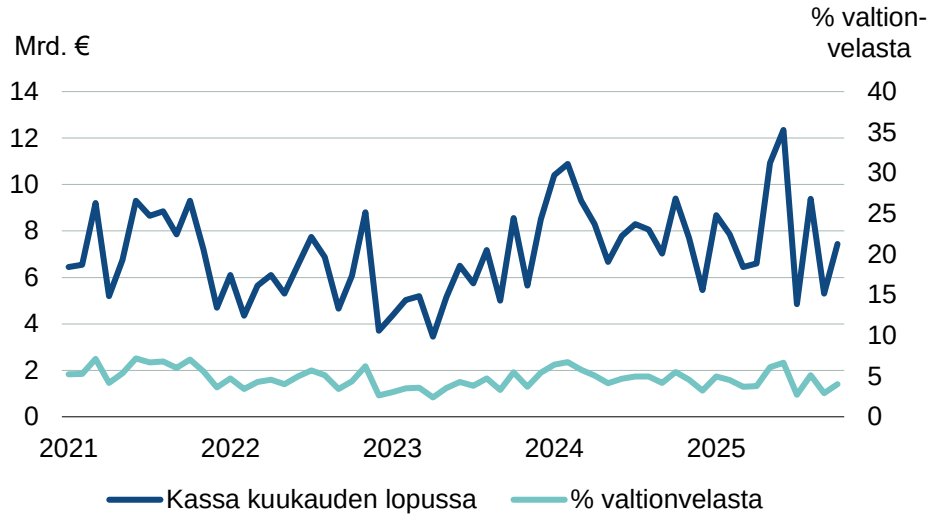

Lähde: Valtiokonttori

Kuvio 5. Likvidikassa 2021–10/2025.

3 Vuoden 2026 näkymät

Valtion vuoden 2026 talousarvioesityksen perusteella uutta velkaa esitetään otettavaksi 8,7 miljardia euroa. Valtion asuntorahaston kassan kertaluonteinen tuloutus talousarvioon vuonna 2026 ei vähennä valtion velanottotarvetta, koska rahastojen varat ovat olleet osa valtion kassavaroja. Vuoden 2026 nettolainanotto on 2,3 mrd. euroa suurempi kuin talousarvion tulojen ja menojen perusteella arvioitu nettolainanottotarve.

Täydennettynä erääntyvien ja uudelleen rahoitettavien lainojen osuudella velanoton kokonaismääräksi arvioidaan noin 40,1 miljardia euroa, mikä sisältää sekä pitkän että lyhyen yli vuodenvaihteen ulottuvan varainhankinnan osuudet. Ennusteen mukaan valtionvelka on vuoden 2026 lopussa 192 miljardia euroa. Budjettitalouden korkokuluiksi arvioidaan 3,2 miljardia euroa vuonna 2026.

Lainanotto tullaan toteuttamaan Suomen valtion viitelainastrategiaa noudattaen. Pääosa pitkästä velasta otetaan euromääräisten viitelainojen muodossa. Lyhyen velan osuus velkakannasta on tällä hetkellä 10,1 %, mutta lyhyen lainanoton osuus vuosittaisesta varainhankinnasta on lyhyen maturiteetin (enintään yksi vuosi) johdosta suurempi.

4 Tietoa luottoluokituksista

Luottoluokitus on luottoluokituslaitoksen näkemys lainanottajan kyvystä ja tahdosta selviytyä taloudellisista velvoitteistaan. Päättäessään valtion luottoluokituksesta luottoluokittajat arvioivat mm. kansantalouden tilaa, julkisen talouden kuntoa ja poliittista järjestelmää. Luottoluokitukset tarjoavat Suomen valtion obligaatioista kiinnostuneille sijoittajille kolmannen osapuolen arvion Suomen valtiontalouden tilasta. Luottoluokittajat ilmoittavat arvionsa lainanottajaan liittyvistä luottoriskeistä kirjainyhdistelmällä, joista AAA kuvaa korkeinta mahdollista pitkäaikaisen velan luottoluokitusta.

Suomen valtio ostaa vuonna 2025 luottoluokituspalveluja kahdelta luottoluokituslaitokselta, jotka ovat Fitch Ratings ja Moody’s Ratings. Pitkän velan osalta Suomen valtion luottoluokitukset ovat AA ja Aa1. Fitch laski Suomen valtion luottoluokitusta heinäkuussa 2025. Edellisten lisäksi on myös muita luokituslaitoksia, jotka osoittavat Suomen valtiolle luottoluokituksia.

Luokituslaitokset julkaisevat vuosittain Suomea koskevia analyysejä rahoitusmarkkinaosapuolten käyttöön. Suomen valtion luottoluokitussuhteista vastaavana tahona Valtiokonttori julkaisee luokituslaitosten analyysit ja mahdolliset luokituspäätökset omilla verkkosivuillaan.

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki | PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI
Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi

Lisätietoa valtion velasta ja velanhallinnasta osoitteessa:

www.valtionvelka.fi